บทคัดย่อ

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัจจุบันพื้นที่ลุ่มที่มีฝนตกชุกในภาคเหนือของประเทศไทยเริ่มเกิดภัยแล้งในช่วงฤดูปลูกข้าว การวิจัยนี้จึงนำเสนอความเข้าใจในการบริหารจัดการความแห้งแล้งในระดับท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย โดยศึกษาความรู้และการรับรู้ของเกษตรกรในพื้นที่ภัยแล้ง เพื่อนำไปพัฒนากลไกในการเผชิญกับปัญหา นโยบายที่มีอยู่ในประเทศไทย และการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น ซึ่งภัยแล้งเป็นเหตุการณ์ภัยพิบัติ ที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในท้องถิ่นของจังหวัดเชียงราย การทบทวนวรรณกรรมเสนอการอภิปรายเกี่ยวกับรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อภัยแล้งโดยแยกเป็นหัวข้อระหว่างรัฐบาลกับภัยพิบัติ อันที่จริงดูเหมือนว่าจะเป็นแนวคิดที่เกี่ยวพันกันและเสริมกัน

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาธรรมาภิบาลด้านความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่ไม่สามารถอภิปรายแยกออกจากนโยบายและการปฏิบัติในการจัดการภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการภัยแล้งในประเทศไทย ข้อมูลจากการวิจัยถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสำรวจประเภทและกระบวนการที่มีการบูรณาการเพศภาวะให้เป็นกระแสหลัก ผลการสำรวจจะถูกวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้โปรแกรม SPSS Statistics 22.0 โดยเฉพาะการระบุความถี่และปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมจากภัยแล้งแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งมาประยุกต์ใช้ในเขตอำเภอพาน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของรัฐบาลท้องถิ่นว่าเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการสถานการณ์ภัยแล้งอย่างไร ผลการวิจัยของรายงานฉบับนี้ประกอบด้วย 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) กิจกรรมการเกษตร 3) ผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (ความรู้ของเกษตรกร กลไกในการจัดการของเกษตรกร ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม)

จากการศึกษาได้พบสาเหตุของปัญหา ความกดดันแบบไดนามิก และสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งอธิบายถึงความเปราะบางทางสังคมของเกษตรกรไทยที่มีต่อภัยแล้ง สาเหตุที่แท้จริงซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการปลูกข้าวของประเทศไทยที่มีลักษณะเฉพาะคือพื้นที่ลุ่มมีฝนตกชุก คือปริมาณน้ำที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ กล่าวคือปริมาณน้ำที่มากเกินไปและน้อยเกินไปในฤดูกาลเดียวกัน แรงกดดันแบบไดนามิกนี้ เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการจัดการภัยแล้งของรัฐบาล ซึ่งไม่สามารถตอบสนองต่อเครือข่ายความปลอดภัยและการประเมินการคุ้มครองทางสังคมในแผนยุทธศาสตร์และการดำเนินการอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ คนไทยในชนบทยังมีโอกาสน้อยที่จะอพยพออกจากพื้นที่ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ยากจนและครอบครัวมีรายได้จำกัด ทำให้กลุ่มดังกล่าวต้องเผชิญกับสภาวะที่ไม่ปลอดภัยจากภัยแล้งติดต่อกัน เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้ส่งผลให้เกิดภาวะภัยแล้งที่รุนแรงมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบทของธรรมาภิบาลที่ตอบสนองต่อมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และมาตรการในการปรับตัวตลอดจนกลยุทธ์ในการกระจายความเสี่ยงเพื่อการดำรงชีวิตในวงกว้าง ในกรณีศึกษาภัยแล้งในอำเภอพานนี้ รัฐบาลกลางได้ดำเนินโครงการบรรเทาภัยแล้ง ตลอดจนออกกฎหมายและระเบียบข้อบังคับใน

ระดับมหภาค ซึ่งมักมีการขอความช่วยเหลือจากนานาชาติ ซึ่งมีหน้าที่ในการบรรเทาทุกข์ โดยประสานงานการบรรเทาทุกข์ ให้เงินกู้ และสร้างโอกาสในการจ้างงานแก่ผู้ประสบภัย รัฐบาลท้องถิ่นในระดับ Meso จึงมุ่งหวังที่จะลดความแห้งแล้งโดยพิจารณาถึงโอกาสระดับชาติ เช่น การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ และความท้าทายในระดับท้องถิ่นเพื่อให้มีการรับรู้และตระหนักถึงความเสี่ยง ด้วยเหตุนี้ การจัดการระดับจุลภาคจึงมีความสำคัญ เช่น การตอบสนองของเกษตรกรต่อภัยแล้ง องค์ประกอบทางสังคม สถาบัน วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม อุทกวิทยา ภูมิศาสตร์ การศึกษา และการเมือง ซึ่งล้วนมีบทบาทในการออกแบบนโยบายการจัดการภัยแล้งที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภัยแล้ง การปกครองส่วนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยืดหยุ่น ประเทศไทย

ABSTRACT

Due to a climate change, nowadays, the rainfed lowland areas in Northern Thailand began to develop drought during the rice- growing season. The research provides understandings of drought management implemented at the local level in Phan District, Chiang Rai province in Thailand by examining the local farmers' knowledge and perception to drought to develop coping mechanism, policy that existed in Thailand, and how the policy was implemented to the local level in the district to support the local community. In the sub-sections below, the background to the drought as disaster event is provided, followed by the impacts of the disaster on Chiang Rai's local farmers population. The literature review offers a discussion about local government to respond to drought as separate topics between government and disaster. In fact, it would appear to be intertwined and complementary concepts. The research focuses on identifying disaster risk governance that cannot be discussed separately from disaster management policy and practice, especially in drought management in Thailand. Data will be analyzed by using qualitative and quantitative methodology. Content analysis will be used to explore types and proses toward gender mainstream. The survey results were analyzed descriptively using SPSS Statistics 22.0, specifically identifying the frequencies and key factors in determining the social, economic and environmental impacts of drought on local people. To demonstrate the drought-related policies and implementation in Phan District. This is a reflection of how local governments are engaging with communities in drought management. The findings of the report include: 1) Personal Characteristics, 2) Farming Activities, 3) Social, Economic, and Environmental Impacts (Farmers' Knowledge, Farmers' Coping Mechanism, Social Impacts, Economic Impacts, and Environmental Impacts).

From the study, the finding demonstrated root causes, dynamic pressure, and unsafe living conditions explaining Thai farmers' social vulnerability to drought. The root causes implicated the rice system in Thailand is characterized by rain-fed lowland where the water supply is unpredictable by too much and too little water in the same season. Dynamic pressure involved the government's policy- related drought management response, which was not adequately responsive to safety nets and social protection assessment in strategic plans and actions. Furthermore, rural Thai are less likely to migrate, particularly poor farmers and families with limited income, exposing them to unsafe conditions from consecutive droughts. As climate change impacts result in more extreme drought events, it is also crucial to understand the institutional context of governance responding to climate change mitigation and adaptation measures in broader livelihoods diversification strategies. In the case study of drought in the Phan district, the National governments also promulgated and implemented drought-relief programs, laws, and regulations at the macro level, frequently enlisting international assistance. Those international organization are in charge of alleviating suffering by coordinating relief efforts, giving loans, and creating employment opportunities for sufferers. Local governments at the meso level's perspective are aim to reduce drought by considering national opportunities, such as building network and cooperation and local challenges to have risk perception and awareness. As a result, micro-level management is critical, such as farmers' reactions to drought. Social, institutional, cultural, religious, economic, environmental, hydrologic, geographic, educational, and political elements all have a role in designing efficient drought management policies.

Keywords: *Drought, Local Government, Climate Change, Resilience, Thailand*